

цілям чи умисно обстрілювали цивільні об'єкти. Тих, хто віддали їм наказ це зробити, також допитати неможливо.

Також вже зараз очевидна проблема нечіткості визначення складу злочину за ст. 438 Кримінального кодексу (порушення законів і звичаїв війни), з якої абсолютно незрозуміло, які дії саме є кримінально каранними. І якщо ці військові звернуться до Європейського суду з прав людини, то цілком можуть виграти свою справу. Україна опиниться тоді в доволі складній та суперечливій ситуації.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>.

2. Кримінальне процесуальне право України: навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 774 с.

3. Справа «Arcelormittal Ambalaj Celigi SaŃayı Ve Ticaret AŃoŃim Sirketi» проти України» (Заява № 23819/11) : Рішення; Європейський суд з прав людини від 15.07.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_g11.

4. Про виконання постанови Великої Палати Верховного Суду від 1 травня 2021 року в справі № 9901/114/21 : Постанова; Центрвиборчком від 19.05.2021 № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0214359-21>.

Брисковська Ольга Юрївна,

слухач магістри навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ МАЙНОВИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Тема мародерства сьогодні є актуальною як ніколи, оскільки українці зіштовхнулися з проблемою збереження свого майна під час військових дій. Зараз наша держава потерпає від російської збройної агресії, страждає цивільне населення, при чому не тільки від військових Російської Федерації, а ще й від місцевих зловмисників. Ці особи здійснюють розкрадання майна жителів міст, які покинули місце свого проживання, рятуючись від обстрілів та бомбардувань. Жахливим є те, що крадії «працюють» в оселях громадян прямо під час обстрілів, будучи в епіцентрі бойових дій, в той час, коли власники майна перебувають в бомбосховищах [1].

Відповідно до Положенні про закони і звичаї війни на суходолі, що є додатком до IV Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі

1907 року Законом від 03.03.2022 було посилено кримінальну відповідальність за мародерство. У статті 28 вище зазначеного Положення мародерство у місті чи місцевості, навіть у випадку, якщо його взяли штурмом, забороняється.

У контексті Закону № 2117-IX мародерством у широкому розумінні, окрім визначених у статті 432 КК діянь, слід вважати також присвоєння майна цивільного населення будь-якими особами, у тому числі російськими військовими, у районах вогневого ураження, тимчасової окупації або проходів військ, а також саме з використанням умов воєнного або надзвичайного стану [2].

За мародерство, раніше в українському кримінальному законодавстві, яке характеризувалося викраденням на полі бою майна, речей у поранених та вбитих. Кримінальна відповідальність, за такі дії, полягала у вигляді позбавлення волі на строк від 3 до 10 років.

На сьогодні мінімальний термін позбавлення волі за такий злочин **збільшено до 5 років** Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» № 2117-IX від 03.03.2022 (далі – Закон № 2117-IX), який набрав чинності 7 березня 2022 року. Виокремлена чітка різниця між мародерством, крадіжкою та іншими кримінальними правопорушеннями проти власності. Ця різниця полягає як у **місці викрадення** так і у тому, **в кого саме щось вкрали**.

Вище наведеним Законом № 2117-IX підвищено відповідальність за викрадення на полі бою та привласнення речей вбитих та поранених, а ще й за використання трагічних обставин, бойових дій для власної наживи.

Зміни до Кримінального кодексу торкнулися й складу злочинів, передбачених у статтях 185 (крадіжка), 186 (грабіж), 187 (розбій), 189 (вимагання), 191 (заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем). Ці злочини доповнилися кваліфікуючою ознакою – скоєння в умовах воєнного стану.

Це основні майнові злочини, які завжди становили значну частину всієї кримінальної статистики в Україні – крадіжка, грабіж, розбій, вимагання, а також розтрата і заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем.

Наприклад крадіжка – ч. 1 ст. 185 КК до цього вважалася не злочином, а кримінальним проступком, і за неї було передбачено покарання від штрафу 17 тис. грн. до обмеження волі строком до 5 років. Тільки при вчиненні крадіжки повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185), з проникненням у житло або інше

володіння (ч. 3 ст. 185) чи у великому, особливо великому розмірі (ч. 4, 5 ст. 185) – передбачалися покарання у вигляді позбавлення волі.

Нині ж крадіжка, учинена в умовах воєнного або надзвичайного стану – є особливо кваліфікованим складом злочину. Вчинення крадіжки в умовах воєнного стану – одразу кваліфікується за ч. 4 ст. 185 КК, за що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 8 років.

З 8 березня 2022 року такі ж зміни передбачені й за грабїж, розбій, вимагання, а також розтрата й заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем (корупційний злочин), які вчинені в умовах воєнного або надзвичайного стану. Всі ці злочини кваліфікуються одразу за ч. 4 відповідної статті (186, 187, 189, 191 КК) як особливо кваліфіковані. Приміром за розбій (напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства) – злочинцю загрожує не лише позбавлення волі на строк від 8 до 15 років, а ще й конфіскація майна.

Але якщо ж майнові злочини вчинялися, під час дії режиму воєнного стану, але поза межами районів вогневого ураження (районів тимчасової окупації або проходу військ) та без будь-якого використання умов воєнного стану, (тобто-то викрадення майна, осіб, які тимчасово залишили житло без контролю для укриття в безпечному місці), то чи доцільно застосовувати відповідну кваліфікуючу ознаку, що обтяжує покарання.

А тому, судова практика визначить напрямок застосування нової кваліфікуючої ознаки щодо посилення кримінальної відповідальності за злочини проти власності «в умовах воєнного стану».

Отже у судовій практиці буде й визначено, чи є ідентичними поняття «з використанням умов воєнного стану» та «в умовах воєнного стану». При цьому буде з'ясовано, чи будь-яке вчинення злочину в період дії режиму воєнного стану буде утворювати кваліфікуючу ознаку конкретного злочину чи обтяжуючу обставину за ст. 67 КК.

Список використаних джерел

1. Відповідальність за мародерство та інші злочини, скоєні під час воєнного стану. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/publikatsiyi/vidpovidalnoist-za-maroderstvo-ta-inshi-zlochyne-skoye-pid-chas-voyeno-stanu/>.

2. Кравчук О, Михайленко Д. Воєнний стан як обставина, яка впливає на кваліфікацію злочину та призначення покарання. URL: <https://pravo.ua/voeni-stan-iak-obstavya-iaka-vplyvaie-na-kvalifikatsiiu-zlochyne-ta-pryznachche-pokara/>.